

Ekspertise i krise

Politiken, Bøger 4. marts 2000

"Brent Spar burde have været en gravsten for den højt besungne politiske forbruger" skrev jeg her på pladsen for nogle uger siden. Flere af mine bekendte har opfattet dette som en undsigelse af den støtte til det økologiske landbrug, som ligger i at købe dets produkter.

Jeg haster med at dementere. Jeg køber selv i vidt omfang økologisk ind og glæder mig over at mange gøre det samme. Men når det er sagt må det tilføjes, at jeg finder det absurd, at vi her i landet har to forskellige landbrug, et "rigtigt" og et "forkert" så at sige.

Skylden for det er at finde hos de landbrugsorganisationer som i en menneskealder har været ledet med et forbløffende bagstræb - samt hos skiftende politikere hvis føjelighed over for dette bagstræb er ubegribelig. I den situation må vi være meget taknemmelige for de økologiske landmænd som gik ind og tog sagen i egen hånd. Men i fremtiden skulle vi da gerne igen ende med at have et og kun et landbrug, der til gengæld fungerer "rigtigt". At lade landbrugsproduktionens beskaffenhed afhænge af en konkurrence mellem politiske og upolitiske forbrugere tjener ikke økologien.

Og frem for noget er det uværdigt. Hvorfor har vi et demokratisk system, hvis ikke vi vil bruge det? Ideen om at verden består af "good guys" og "bad guys" er et umodent tilbageskridt fra demokratiets ide. Naturen har ingen større glæde af at 25% af landbrugsproduktionen foregår efter de helligste økologiske forskrifter, hvis de 75% foregår efter almindelige kemiske principper. Det ville batte meget mere, hvis kemikalieforbruget over hele linien gennem demokratisk lovgivning blev nedsat til f. eks. 20%. Det skulle selvfølgelig ikke forhindre de hellige i at dyrke rent økologisk, men vi andre kunne slippe for at betale overpris for vores madvarer, og den danske natur ville sukke af lettelse.

For 30 - 35 år siden stod samfundet i den enestående situation, at man havde en generation af unge som var markant bedre uddannet end deres forældre. En problematisk situation viste det sig, for disse unge udviklede sig til at blive overdrevent selvsikre, og de var også i stand til yde myndighederne et modspil, som disse næppe var vant til. De unge mennesker "gennemskuede", som det hed, "det skjulte magtspil". Ingen tvivl om at der var noget at gennemskue, og den livskraft det danske samfund har idag beror i høj grad på, at der dengang blev ryddet ud i stivnede sædvaner. Men overdrivelserne var selvfølgelig stride, hvad 68erne sandelig også har måttet høre for lige siden.

Et af de mere sejlivede spor efter hine opgør er den nu helt grundfæstede forestilling, at eksperten er en slags halvkriminel, der med skumle hensigter forsøger at føre den danske befolkning bag lyset. I stedet for at stole på den offentlige forvaltning, som vi dog i dyre domme betaler via vore skatter, er mange derfor parate til snarere at stole på deres egen visdom eller på diverse kommercielle organisationer som f.eks. Greenpeace.

Men når det drejer sig om dybt komplekse problemer, såsom korrekt affaldsdeponering af boreplatforme, eller sundheden af gensplejsede fødevarer, så er "egen visdom" temmelig fattig. Og i tilfældet Brent Spar viste det sig, at Greenpeaces visdom og ansvarlighed ikke engang var på højde med Shells. Det var en ydmygende oplevelse synes jeg. Lad os dog erkende at vores tid og indsigt er begrænset, og lad os nedtone mistilliden til den demokratisk styrede ekspertise. Hvad var det for resten for et parti, der altid bakkede op om det kemiske landbrug?

Det var og er vel stadig på Christiansborg slaget står - og også bør stå.